

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра управління персоналом, економіки праці та економічної теорії

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

«ІНСТИТУЦІЙНА ЕКОНОМІКА»

з підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітня програма	«Публічне адміністрування»

Полтава 2021 рік

Розробник / укладач програми:

Шаповалов В.О. – к.е.н., доцент, доцент кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Рецензенти програми:

Пантелеймоненко А.О., д.е.н., професор, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Полтавської державної аграрної академії;

Яковенко Л.І., д.е.н., професор, професор кафедри політекономії Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка.

Програму навчальної дисципліни «Інституційна економіка» обговорено і схвалено на засіданні кафедри кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії

Протокол засідання кафедри від «___» _____ 2021 року №___

Завідувач кафедри кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії

д. е. н., професор

_____ Т. А. Костишина

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Публічне адміністрування»

д. н. держ. упр., доцент

_____ І. І. Крилова

Анотація навчальної дисципліни

Складні організаційно-економічні процеси потребують адекватних управлінських рішень, як у сфері публічного управління, так і на рівні окремих суб'єктів. Навчальна дисципліна «Інституційна економіка» покликана розширити та доповнити економічний кругозір магістрів знаннями про природу економічних інститутів та їх вплив на поведінку економічних суб'єктів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Інституційна економіка» є дослідження закономірностей взаємодії інституційного середовища з економічною сферою, впливу інститутів на поведінку економічних агентів і форми їх господарської організації

Метою вивчення навчальної дисципліни «Інституційна економіка» є формування у майбутніх магістрів навичок аналізу наявного інституційного середовища, впливу інститутів на поведінку економічних суб'єктів та форми їх організації, а також вмінь щодо інституційного дизайну та інженерії.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Вступ до інституційної економіки. Людина, економічна поведінка та інституційна структура суспільства. Інституційно-економічна теорія трансакційних витрат. Інституційно-економічна теорія прав власності. Інституційно-економічна теорія контрактів. Інституційні основи економічної організації. Інституційно-економічна теорія фірми. Інституційні основи діяльності держави. Інституційні аспекти неформальної економіки. Механізм інституційних змін та інституційна динаміка.

Аннотация учебной дисциплины

Сложные организационно-экономические процессы требуют адекватных управленческих решений, как в сфере публичного управления, так и на уровне отдельных субъектов. Учебная дисциплина «Институциональная экономика» призвана расширить и дополнить экономический кругозор магистров знаниями о природе экономических институтов и их влияния на поведение экономических субъектов.

Предметом изучения учебной дисциплины «Институциональная экономика» является исследование закономерностей взаимодействия институциональной среды с экономической сферой, влияния институтов на поведение экономических агентов и формы их хозяйственной организации

Целью изучения учебной дисциплины «Институциональная экономика» является формирование у будущих магистров навыков анализа институциональной среды, влияния институтов на поведение экономических субъектов и формы их организации, а также умений институционального дизайна и инженерии.

Содержание учебной дисциплины раскрывается в следующих темах: Введение в институциональную экономику. Человек, экономическое поведение и институциональная структура общества. Институционально-экономическая теория трансакционных издержек. Институционально-экономическая теория прав собственности. Институционально-экономическая теория контрактов. Институциональные основы экономической организации. Институционально-

экономическая теория фирмы. Институциональные основы деятельности государства. Институциональные аспекты неформальной экономики. Механизм институциональных изменений и институциональная динамика.

Discipline abstract

Complex organizational and economic processes require adequate management decisions, both in the field of public administration and at the level of individual entities. The discipline "Institutional Economics" is designed to expand and supplement the economic horizons of masters with knowledge about the nature of economic institutions and their impact on the behavior of economic entities.

The subject of study of the discipline "Institutional Economics" is the study of patterns of interaction of the institutional environment with the economic sphere, the influence of institutions on the behavior of economic agents and forms of their economic organization

The purpose of studying the discipline "Institutional Economics" is to form in future masters the skills of analysis of the existing institutional environment, the impact of institutions on the behavior of economic entities and forms of their organization, as well as skills in institutional design and engineering.

The content of the discipline is disclosed in the following topics: Introduction to institutional economics. Man, economic behavior and institutional structure of society. Institutional and economic theory of transaction costs. Institutional and economic theory of property rights. Institutional and economic theory of contracts. Institutional foundations of economic organization. Institutional and economic theory of the firm. Institutional bases of state activity. Institutional aspects of the informal economy. Mechanism of institutional changes and institutional dynamics.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Інституційна економіка» укладена відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітня програма «Публічне адміністрування», затвердженої наказом по університету від 2021 року №

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Інституційна економіка» є дослідження закономірностей взаємодії інституційного середовища з економічною сферою, впливу інститутів на поведінку економічних агентів і форми їх господарської організації

Метою вивчення навчальної дисципліни «Інституційна економіка» є формування у майбутніх магістрів навичок аналізу наявного інституційного середовища, впливу інститутів на поведінку економічних суб'єктів та форми їх організації, а також вмінь щодо інституційного дизайну та інженерії.

Програмні компетентності відповідно до освітньої програми:

загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

спеціальні (фахові, предметні):

СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Здатність виявляти особливості впливу інституційного середовища на поведінку економічних суб'єктів та форми їх організації, здійснювати інституційний дизайн та інженерію.

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

РН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загальноорганізаційних структур.

РН07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм;

PH11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

Здійснювати аналіз наявного інституційного середовища, виявляти його вплив на поведінку економічних суб'єктів та демонструвати навички інституційного дизайну та інженерії.

Навчальна дисципліна є **вибірковою**.

Форма підсумкового контролю знань: ПМК (залік).

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

ТЕМА 1. ВСТУП ДО ІНСТИТУЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Економічна наука і її структура. Особливості феномену економічної науки. Економічна наука та її місце у прогнозуванні й оцінці суспільного розвитку. Проблеми сучасної економічної науки. Діалектика взаємодії реальної економічної системи і науки. Предмет і методологічні принципи інституційної економіки. Інструментарій інституційної економіки. Роль і функції інститутів в соціально-економічному прогресі. Практична значимість інституційної теорії. Економіка і право.

Ядро, інструментарій, методологія ортодоксальної неокласичної теорії. Головні недоліки традиційної економічної теорії. Критика парадигми і інструментарію теорії неокласики. Виникнення інституціоналізму: онтологічні та гносеологічні передумови. Різновиди інституціоналізму. Класичний інституціоналізм і його дослідницька програма. Особливості методології та методики теорії інституціоналізму. Еволюція і тенденції інституційно-соціологічних теорій. Структура сучасного інституціоналізму. Дослідницька програма нової інституціональної теорії, основні дослідницькі проблеми і напрями досліджень.

ТЕМА 2. ЛЮДИНА, ЕКОНОМІЧНА ПОВЕДІНКА ТА ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА

Економічна теорія як наука про поведінку людини і умовах вибору. Моделі людини в історії економічного аналізу. Інтерпретація людського чинника різними економічними школами. Класична школа. Індивід у вченні К. Маркса. Історична школа про людину. Суб'єктивна школа про індивіда. Людина в теорії інституціоналізму. Теорія Кейнса і його інтерпретація людського чинника. Модель людини в сучасній економічній теорії. Людина «економічна», «соціальна», «творча», «інституційна». Поведінкові передумови інституційної економіки. Обмежена раціональність. Опортуністична поведінка: сутність та основні прояви.

Поняття інституту. Роль інститутів у функціонуванні економічної системи. Функції інститутів. Інституційна структура суспільства. Формальні і неформальні інститути: природа санкцій. Зони конфлікту і збігу. Взаємодія формальних та неформальних інститутів. Умови ефективності неформальних інститутів. Імпорт інститутів і механізми примусу до дотримання правил. Зовнішні та внутрішні інститути: генезис правил. Угоди і еволюція правил. Модель Пейтона. Юридичні норми і економічні інститути. Категорія «норми» в юридичній та економічній науках.

Інститути: механізми вирішення проблем координації і мотивації. Принципи побудови і аналізу формальних моделей інституціональних норм. Підходи до моделювання інститутів: інститути як гравці, як правила і як

рівноваги. Методи еволюційної теорії ігор в аналізі формування інститутів. Порівняльний інституційний аналіз. Ситуація координації, ефект суміщених очікувань і фокальні точки (Шеллінг). Ситуації «невидима рука» і «дилема ув'язнених»; обіцянки, які заслуговують на довіру. Ситуація нерівності.

ТЕМА 3. ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ

Поняття трансакції. Види трансакцій за Дж.Коммонсом: трансакції угоди, управління і раціонування. Трансакції за О.Вільямсоном. Поняття специфічності активів. Основні параметри трансакцій (частота, невизначеність, специфічність активів) і вибір механізму управління трансакціями.

Поняття трансакційних витрат. Трансакційні витрати як прояв тертя в економіці. Трансакційні і трансформаційні витрати, їх взаємозамінність. Неокласичний та інституційний підходи до визначення трансакційних витрат. Витрати координації та мотивації: класифікація Мілгрорма-Робертса. Класифікація Норта-Еггертсона. Основні чинники виникнення трансакційних витрат. Витрати функціонування ринкового механізму і витрати внутрішньофірмових трансакцій. Карта трансакційних витрат. Трансакційні витрати та інститути, проблема алокаційної нейтральності інститутів. Підходи до кількісного аналізу трансакційних витрат.

Види трансакційних витрат і засоби їх мінімізації. Витрати здійснення переговорів в умовах асиметричної інформації. Витрати пошуку інформації та виявлення альтернатив. Витрати вимірювання. Досліджувані, дослідні і довірчі блага. Витрати захисту контракту від третіх осіб. Витрати контролю за дотриманням контрактів і опортуністичної поведінки. Способи зниження ризиків опортуністичної поведінки.

ТЕМА 4. ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ПРАВ ВЛАСНОСТІ

Методологічні особливості теорії прав власності. Визначення поняття «прав власності». Трактатування права власності в різних правових системах (загального права і континентального права). Континентальна і англосаксонська правові традиції. Права власності в економічній теорії.

Специфікація прав власності, способи специфікації прав власності. Розмивання прав власності. Пучок прав власності. Розщеплення прав власності. Трансакційні витрати і специфікація (розмивання) прав власності. Цінність прав власності. Обмін як обмін пучками прав власності.

Теорії виникнення і зміни прав власності (наївна теорія прав власності, теорія груп інтересів і витрати колективних дій; теорія рентоорієнтованої поведінки). Альтернативні режими прав власності. Загальна власність (вільний доступ) і проблема вичерпання ресурсів («трагедія загальнодоступної власності»). Виняткові права власності та умови їх формування. Колективна власність. Перша економічна революція. Оптимальна чисельність групи при колективній власності. Приватна власність. Витрати встановлення і захисту виключних прав власності. Державна власність.

ТЕМА 5. ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ КОНТРАКТІВ

Основні принципи економічної теорії контрактів. Поняття контракту. Контракт у юридичному та економічному сенсі. Теорія контрактних стимулів: фактор асиметричної інформації (Дж. Акерлоф). Проблема несприятливого відбору. Проблема «морального ризику». Теорія трансакційних витрат: вибір оптимального контракту (О. Вільямсон). Типологія контрактів: класичний, неокласичний та імпліцитний контракти, їх структура і властивості.

Поняття досконалого контракту. Причини недосконалості контрактів. Проблеми, зумовлені неповнотою реальних контрактів. Опортуністична поведінка: несприятливий відбір, моральний ризик і проблема вимагання. Фактори, що впливають на вибір типу контракту. Інституційне середовище і вибір типу контракту. Поняття специфічності ресурсів. Класифікація специфічних активів. Квазі-рента і вимагання. Механізми забезпечення виконання контрактів. Проблеми формування репутації. Роль довіри у ділових відносинах. Механізми контролю: зовнішні і внутрішні. Альтернативні способи організації угоди: ринок, гібридні форми і ієрархія. Гібридні форми: проблема гарантій специфічних капіталовкладень. Контракт про продаж. Контракт про наймання. Ринкові сигнали і фільтрація.

МОДУЛЬ 2. ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ІНСТИТУЦІЙНА ДИНАМІКА

ТЕМА 6. ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Поняття економічної організації. Організація і невизначеність. Необхідність виникнення та призначення організації. Організація в широкому сенсі (О. Вільямсон). Три базових способи організації: ринок, ієрархія, гібридні угоди. Організація у вузькому сенсі (П. Девіс, Д. Норт). Організація і теорія груп. Основні ознаки організації. Дихотомія: інститути і організації.

Фактори, що визначають оптимальний розмір організації: специфічність активу, невизначеність, схильність сторін до ризику, складність угоди, ціна доступу до закону. Контроль і влада у господарській організації. Процедури вибору в організаційному просторі. Мотивація і поведінка в рамках економічних організацій. Організація як елемент інформаційної системи. Розподіл інформації всередині організації. Типи економічних організацій.

Домашнє господарство як організація. Економічна теорія сім'ї Г. Беккера. Функції домашнього господарства в економіці. Поняття рутини. Рутинний характер діяльності домашнього господарства: інерційність інституційних змін. Еволюція домашнього господарства. Типологія домашніх господарств. Домашнє господарство в командній економіці. Домашнє господарство у ринковій економіці. Домашнє господарство в перехідній економіці. Домогосподарство в економіці України

ТЕМА 7. ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ФІРМИ.

Неокласична теорія: фірма як «чорний ящик». Неінституційна теорія: трансакційні витрати як причина існування фірми (Р. Коуз). Проблема оптимального розміру фірми. Фірма як мережа контрактів (А. Алчіян, Г. Демсец). Підприємець як власник найбільш специфічного ресурсу фірми. Підприємець як суб'єкт виконання інноваційних завдань (Й. Шумпетер). Контрактна теорія фірми: формальна форма, неформальні договори. Теорія принципала-агента. Принципал як власник ресурсу. Агент як довірена особа (керівник). Способи вирішення проблеми принципала і агента: змагання агентів, участь агента в результатах спільної діяльності, фірма як коаліція агентів.

Вибір внутрішньофірмової структури як спроба вирішення проблеми принципала і агента. Унітарна структура. Холдингова структура. Мультидивізійна структура. Змішана структура. Альтернативні цілі фірм. Максимізація продажів або загальної виручки. Модель Вільямсона. Ринок і фірма: порівняльний аналіз вигод і витрат альтернативних форм координації економічної діяльності. Внутрішній ринок фірми і витрати впливу (Мільгром). Пояснення меж фірми.

Зовнішні ефекти і неспроможність ринку. Проблема зовнішніх екстерналій. Позитивні і негативні зовнішні ефекти. Приватні та соціальні вигоди і витрати. Альтернативні способи інтерналізації зовнішніх ефектів. Коректуючі податки та субсидії. Податки Пігу. Адміністративні заборони. Роль ринку і держави у зниженні зовнішніх ефектів. Теорема Коуза та її логіка. Критика і спростування теореми Коуза. Практичне значення теореми Коуза. Роль специфікації прав власності в умовах ненульових трансакційних витрат. Теорема Познера.

ТЕМА 8. ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Поняття держави. Держава як інститут. Держава як організація. Феномен виникнення держави. Теорії виникнення держави (Т. Гоббс, Дж. Локк, А. Сміт, Дж. Б'юкенен, М. Олсон, Д. Норт). Типологія держав: проблема принципала і агента. «Контрактна держава». «Експлуататорська держава». Емпіричні методи оцінки характеру держави. Моделі поведінки держави (модель бандита-гастролера; модель стаціонарного бандита; модель Фіндлі-Вілсона).

Економіка та держава. Провали ринку. Суспільні потреби. Суспільні блага. Характерні риси суто суспільних благ. Проблема безбілетника. Функції держави: класичний, неокласичний, інституційний підходи (суспільні блага; зовнішні ефекти; специфікація і захист прав власності; інфраструктура). Мінімальні та максимальні межі участі держави в ринковій економіці. Обмеження, які ринкова економіка накладає на функції держави. «Провали» держави (відсутність чітких критеріїв ефективності діяльності, високий ступінь невизначеності результатів діяльності та ін.).

Проблема принципала-агента в діяльності держави. Концепція взаємовпливу економічних і політичних структур (В. Ойкен). Теорія суспільного вибору: модель політичного обміну (Дж. Б'юкенен, Г. Таллок).

Проблема рентоорієнтованої поведінки. Демократія як спосіб здійснення вибору (пряма демократія; представницька демократія, медіанний виборець; лобізм; лоґролінг; «парадокс голосування»). Економічний аналіз поведінки виборців. Теорія суспільного вибору, її значення і обмеженість. Конституційна економіка. Проблема вибору між диктатурою і анархією: порівняльний аналіз.

Теорія бюрократії (модель раціональної бюрократії, бюрократія в теорії суспільного вибору). Бюрократія як економічне явище. Шукачі політичної ренти; проблеми контролю. Умови ефективної боротьби з бюрократією. Економічний аналіз корупції і шляхів її обмеження.

ТЕМА 9. ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ НЕФОРМАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Неформальна економіка та проблеми її специфікації. Підходи до визначення неформальної економіки. Нелегальна економіка. Тіньова економіка. Причини виникнення неформальної економіки. Структура неформального сектора. Неофіційна економіка. Фіктивна економіка. Кримінальна економіка. Біла, сіра та чорна економіка.

Інституційні угоди у неформальній економіці. Порівняльний аналіз легальної, неофіційної та кримінальної угоди. Трансакційні витрати неформальної економіки. Ціна нелегальності: мікроекономічний підхід. Позитивні та негативні аспекти неформальної економіки: макроекономічний підхід. Нелегальний ринок як інституційна структура. Кримінальна мережа. Проблеми кількісного визначення рівня неформальної економіки: монетарний метод, метод балансу доходів і витрат, аналіз зайнятості, метод технологічних коефіцієнтів, енергетичний метод, опитування.

Правові аспекти економічної ефективності. Вплив законодавства на формування принципів функціонування економіки. Явні та імпліцитні аспекти економіки у праві. Правові злочини та економічна раціональність. Моделі злочину. Проблеми передбачення та попередження економічної злочинності.

ТЕМА 10. МЕХАНІЗМ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН ТА ІНСТИТУЦІЙНА ДИНАМІКА

Стабільність інститутів та інституційні зміни. Поняття «інституційної рівноваги». Сутність і чинники інституційних змін. Інституційні зміни як умова і результат соціально-економічного розвитку. Дискретні і безперервні інституційні зміни. Основні джерела інституційних змін. Централізовані і стихійні інституційні зміни. Роль держави в процесі інституційних змін. Проблема компенсацій в умовах інституційних змін.

Нова економічна історія (Р. Фогель, Д. Норт). Концепції інституційних змін. Інституційна еволюція. Залежність від попередньої траєкторії розвитку (path-dependence). Форми залежності від траєкторії розвитку (слабка, середня і сильна форми). Теорія ідеології: інерційність інституційного розвитку. Теорія суспільного вибору: складність інституційних інновацій. Теорія ігор: поширеність норми як перешкода для її зміни. QWERTY-ефекти (П. Девід). Теорія відбору в процесі конкуренції найбільш ефективних інститутів (Алчіан,

Фрідман). Класифікація стратегій інституційних реформ: шокова терапія, вирощування інститутів, стратегія проміжних інститутів. Конгруентність і конфлікт інститутів (Д. Норт, В. Полтерович, А. Олійник).

Закономірності інституційних змін. Витрати і вигоди в процесі інституціональних змін. Критерії необхідності інституційних змін: кількісні та якісні параметри. Інституційне проектування. Інституційна матриця. Механізми інституційних змін: еволюція інститутів, закріплення неформальних правил, імпорт інститутів. Інституційні пастки. Способи виходу з інституційних пасток: мікроекономічні заходи, швидке економічне зростання, еволюція громадянської культури, системна криза. Інституційний трансферт. Експорт-імпорт інститутів. Історична обумовленість інституційного розвитку. Імпорт інститутів і моделі відбору «ефективних» інститутів. Умови та методи аналізу формування ефективного інституційного середовища. Крива «інституційної спроможності».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Васильцова В.М. Институциональная экономика : учебное пособие / В.М. Васильцова, С.А. Тертышный. – СПб. : Питер, 2013. – 256 с.
2. Земцова Л. В. Институциональная экономика : учебное пособие / Л. В. Земцова. – Томск : Эль Контент, 2012. – 168 с.
3. Институциональная экономика : новая институциональная экономическая теория : учебник / под ред. А. А. Аузана. – 2-е изд. – М. : ИНФРА-М, 2011. – 447 с.
4. Одинцова М. И. Институциональная экономика : учебник для академического бакалавриата / М. И. Одинцова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2015. – 459 с.
5. Олейник А. Н. Институциональная экономика : учеб. пособие / А. Н. Олейник. – М. : ИНФРА-М, 2013. – 416 с.
6. Ткач А. А. Институціональна економіка : Нова інституціональна економічна теорія: Навч. посібник / А. А. Ткач. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 304 с.
7. Фертікова Т. М. Інституційна економіка : навч. посіб. / Фертікова Т. М. ; Чорномор. держ. ун-т ім. П. Могили. - Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2010. – 124 с. :
8. Чухно А.А. Институціонально-інформаційна економіка: Підручник / А. А. Чухно, П. М. Леоненко, П. І. Юхименко ; за ред. акад. НАН України А. А. Чухна. – К. : Знання, 2010. – 687 с.

Додаткова

9. Баранов О. Г. Институціональна економіка : навч. посіб. / О. Г. Баранов ; Севастопол. нац. техн. ун-т. - Севастополь : СевНТУ, 2010. – 196 с.
10. Вольчик В. В. Институциональная и эволюционная экономика: учебное пособие / В. В. Вольчик. – Ростов н/Д : Изд-во ЮФУ, 2011. – 228 с.

11. Гончарова Е. Б. Институциональная экономика : учеб. пособие / Е. Б. Гончарова, Я. В. Попова, Е. П. Гончарова. – Волгоград : ИУНЛ ВолгГТУ, 2014. – 96 с.
12. Дементьев В.В. Институты, поведение, власть / В. В. Дементьев. – Донецк : ДонНТУ, 2012. – 310 с.
13. Институциональная экономика : новая институциональная экономическая теория : учебник / под ред. А. А. Аузана. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 416 с.
14. Колесніченко І. М. Інституціональна економіка : конспект лекцій / І. М. Колесніченко ; Харківський національний економічний ун-т. - Х. : ХНЕУ, 2008. – 216 с.
15. Корнейчук Б. В. Институциональная экономика : учеб. пособие / Б. В. Корнейчук. - М. : Гардарики, 2007. – 255 с.
16. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Рональд Коуз ; [пер. с англ. Б. Пинскера]. – М. : Новое издательство, 2007. – 224 с.
17. Кузьминов Я. И. Курс институциональной экономики: институты, сети, трансакционные издержки, контракты / Я. И. Кузьминов, К. А. Бендукидзе, М. М. Юдкевич. – М. : ГУ-ВШЭ, 2005. – 442 с.
18. Лемещенко П. С. Институциональная экономика: Учеб. пособие / П. С. Лемещенко. – Мн.: ООО «ФУАинформ», 2003. – 490 с.
19. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт. – К. : Основи, 2000. – 198 с.
20. Одинцова М. И. Институциональная экономика : учеб. пособие / М. И. Одинцова ; Государственный ун-т Высшая школа экономики. - 2-е изд. - М. : Издательский дом ГУ ВШЭ, 2008. – 397 с.
21. Олейник А. Н. Институциональная экономика : учеб. пособие / А. Н. Олейник. – М. : ИНФРА-М, 2012. – 416 с.
22. Уильямсон Оливер И. Экономические институты капитализма : фирмы, рынки и «отношенческая» контрактация / Оливер И. Уильямсон ; [науч. ред. В. С. Каткало]. – СПб. : Лениздат, 1996. – 702 с.
23. Фуруботн Э. Г. Институты и экономическая теория : достижения новой институциональной экономической теории / Эрик Г. Фуруботн, Рудольф Рихтер ; [пер. с англ. под ред. В. С. Каткало, Н. П. Дроздовой]. – СПб. : Изд. Дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2005. – 701 с.
24. Ходжсон Дж. Экономическая теория и институты : Манифест современной институциональной экономической теории / Джеффри Ходжсон ; [пер.с англ. М. Я. Каждан] ; [науч. ред. В. И. Маевский]. – М. : Дело, 2003. – 464 с.
25. Шаститко А. Е. Новая институциональная экономическая теория / А. Е. Шаститко [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Экономический факультет МГУ, ТЕИС, 2002. – 591 с.
26. Эггертссон Т. Экономическое поведение и институты / Трауинн Эггертссон ; [пер.с англ. М. Я. Каждан] ; [науч. ред. А. Н. Нестеренко]. – М. : Дело, 2001. – 407 с.